

Valtakunnallinen opetussuunnitelman perusteteksti on kursivoitu ja paikallisesti laadittu osuus on kursivoimatta.

4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus

4.2.1. Oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiopetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta opiskelijan oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa myös opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien, vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta. Tällaisesta erityisopettajan antamasta oppimisen tuesta ei tehdä lukiolain (714/2018) 28 b §:n mukaista erityisopetuksen hallintopäätöstä.

Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista tai lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Lisäksi erityisopettaja voi yhdessä opiskelijan kanssa etsiä tälle sopivia opiskelustrategioita sekä antaa tukea ja ohjausta opiskelutaitojen kehittämiseen, kokonaisuuksien jäsentämiseen, tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun. Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. Tällainen erityisopettajan tuki on useimmiten riittävää niille opiskelijoille, joilla on esimerkiksi kapea--alaisia oppimisen vaikeuksia tai lukemisen ja kirjoittamisen tai matemaattisen hahmottamisen vaikeuksia.

Erityisopettajan antama oppimisen tuki voi olla myös ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen tarpeen arviointia sekä lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapojen ja erityisjärjestelyjen suunnittelua yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa

mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio---opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa erityisopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Lukiolain 28 §:n mukaan opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja tai haastatteluja. Opiskelijaa on hyvä rohkaista myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Opiskelija voi hakeutua itsenäisesti tai hänet voidaan ohjata tukitoimien pariin. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa vastaan oppimisen tukea. Lukiokoulutuksen suorittaminen perustuu opiskelijan aktiivisuuteen ja oma--aloitteisuuteen opintojen edistämisessä. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omavalintaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeen opinnoissaan. Tällöinkin tärkeää on ottaa huomioon oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa opiskelijan elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto--ohjaajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhuollon henkilöstöltä.

Osana oppimisen tukea opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai eri oppiaineiden opiskeluun.

4.2.2. Erityisopetus

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä kuvattu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Mikäli opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on

tällöin selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet. Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa. Oppimisen tuen riittävyttä voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden kevätlukukaudella. Jos luvussa 4.2.1 kuvatut oppimisen tuen keinot arvioidaan heti lukio--opintojen alussa riittämättömiksi, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös tehdä tuen tarpeen perusteella jo lukion alkuvaiheessa. Silloinkin rinnalla voidaan käyttää muita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiovetusta ja eriyttämistä.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, jonka kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta. Erityisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta. Erona luvussa 4.2.1 esitellyyn erityisopettajan antamaan oppimisen tukeen on se, että hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan sekä itsenäiseen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että tukitoimia arvioitaessa luvussa 4.2.1 esitellyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erityisopettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto--ohjaajat. Erityisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erityisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja voi selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. Erityisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito[1] ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskelun poikkeavaa järjestämistä kuvataan luvussa 4.2.3.

Koulutuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Päätöksenteossa noudatetaan yleisiä päätöksentekoa koskevia säännöksiä, lähinnä hallintolakia (434/2003) ja kunnissa myös kuntalakia (365/1995).

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa ja tarvittaessa tukea vahvistetaan tai vähennetään. Erityisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tällöin lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista, vaan sitä, että opiskelijan opiskelu oppimäärän tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan järjestää osittain 18 toisin kuin lukiolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädetään sekä paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä. Ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisääjän antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Opiskelijan tarpeiden mukaan voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä. Ylioppilaskokeiden mahdollisia erityisjärjestelyjä varten opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti.

4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

- *tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan*
- *oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen*
- *tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi*
- *erityisopetuksen päätös*
- *opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

4.2.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Tukitoimista tiedotetaan Kotkan kaupungin sekä lukioden kotisivuilla. Erityisopettaja esittäytyy lukio-opinnot aloittaville opiskelijoille lukuvuoden alussa ja kertoo lukiossa tarjolla olevasta oppimisen tuesta sekä erityisopetuksen hallintopäätöksestä. Aineenopettajat tiedottavat oman oppiaineensa tukitoimista.

Oppimisen tuen rakenteita ja käytänteitä käsitellään ryhmänohjauksessa, opinto-ohjauksessa sekä koulun tiedotteissa. Huoltajille annetaan tietoa oppimisen tuesta, ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyistä ja erityisopetuksen hallintopäätöksestä huoltajaillloissa ja koulun tiedotteissa.

Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

Lähettävä peruskoulu, opiskelija tai huoltaja toimittaa perusopetuksen aikaiset pedagogiset asiakirjat, päätökset ja asiantuntijalausunnat lukion erityisopettajalle, joka hyödyntää niitä lukioaikaisen tuen tarpeen arvioinnissa.

Erityisopettaja tekee lukivaikeuden seulontatestin kaikille lukio-opintonsa aloittaville opiskelijoille. Tuen tarvetta kartoitetaan myös oppiaineittain oppitunneilla, esimerkiksi alkuseulontojen tai haastattelujen avulla.

Edellä mainittujen tietojen ja tulosten pohjalta tukitoimien tarvetta arvioidaan yhteistyössä opiskelijan, ryhmänohjaajan, aineopettajien, opinto-ohjaajan, erityisopettajan sekä tarvittaessa huoltajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Arviointi jatkuu koko lukio-opintojen ajan. Jos moniammatillisesti tai useammalta taholta havaitaan tarvetta säännöllisempään ja tarkemmin tavoitteellistettuun oppimisen tukeen, voidaan erityisopetuksesta tehdä hallintopäätös.

Tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan

Opiskelijan tukitoimet kirjataan pedagogisen tuen suunnitelmaan, joka on osa opiskelijan laatimaa henkilökohtaista opintosuunnitelmaa. Pedagogisen tuen suunnitelman tekee erityisopettaja yhteistyössä opiskelijan kanssa.

Suunnitelmaan kirjataan yksilölliset tukitoimet, kuten esimerkiksi oikeus lisäaikaan, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen ja mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä sekä ylioppilaskirjoituksiin myönnetty erityisjärjestelyt. Myös hallintopäätöksen alaisen erityisopetuksen mukaiset tukitoimet kirjataan pedagogisen tuen suunnitelmaan.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen

Lukiossa oppimisen tuki toteutetaan opetushenkilöstön ja tarvittaessa opiskeluhuollon yhteistyönä. Tukitoimet aloitetaan heti, kun tuen tarve on havaittu. Lisäksi tehostettu yksilöllinen opinto-ohjaus ja ryhmänohjaus tukevat opiskelijan etenemistä opinnoissa.

Oppimisen tuki suunnitellaan vastaamaan opiskelijan tarpeita ja sitä tarjotaan monipuolisesti ja oikea-aikaisesti. Tukitoimia ovat aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus, aineenopettajan antama tukiopeetus sekä opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tuen muotoja voivat olla mm. kertaavat opintojaksot, rästäipajat, opetuksen eriyttäminen ja toiminnallistaminen sekä yhteisopettajuus. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa yksilö- ja ryhmämuotoisesti. Tuen muotoja kokeillaan, kehitetään ja arvioidaan tarpeen mukaan.

Opiskelijan rooli

Opiskelija edistää itse aktiivisesti ja oma-aloitteisesti lukio-opintojaan. Hän osallistuu opetukseen ja tekee tehtävänsä tunnollisesti. Opiskelija kertoo aineenopettajille, erityisopettajalle tai opinto-ohjaajalle oppimisen vaikeuksista, jotka eivät muutoin tule esille. Opiskelijalla on oikeus saada tukiopeutusta, erityisopettajan opetusta sekä opinto-ohjaajan tai muun henkilöstön antamaa tukea ja ohjausta. Lukioon hyväksyttävällä opiskelijalla tulee kuitenkin olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Jos opiskelija omavaltaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeen opinnoissaan, hänellä ei ole oikeutta saada oppimisen tukea.

Huoltajan rooli

Oppivelvollisen opiskelijan huoltajan tulee huolehtia siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuudensa. Huoltajan on hyvä seurata huollettavansa opintomenestystä sekä tukea ja kannustaa opinnoissa. Huoltajan tulisi turvata nuorelleen mahdollisuus keskittyä opiskeluun. Huoltajalla on oikeus saada tietoa

opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Hän voi yhdessä opiskelijan kanssa hakea erityisopetuksen hallintopäätöstä. Opettajat voivat tarvittaessa pyytää huoltajaa osallistumaan tuen tarpeen arviointiin.

Aineenopettajien rooli

Aineenopettaja tutustuu opetusryhmäänsä ja havainnoi ryhmänsä opiskelijoiden osaamista, opiskelutaitoja ja mahdollisia tuen tarpeita. Opettaja voi käyttää esimerkiksi lähtötasotestejä, alkukartoituksia ja haastatteluja. Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä. Opettaja ohjaa ja antaa tukea opiskeluun. Keinoja ovat esimerkiksi erilaiset opetusmenetelmät, eriyttäminen ja tukiopetus. Muutokset opintomenestyksessä tai käyttäytymisessä antavat opettajalle tietoa opiskelijan tilanteesta. Opettaja seuraa poissaoloja ja merkitsee ne opiskelijahallintojärjestelmään. Hän on yhteydessä ryhmänohjaajaan ja opinto-ohjaajaan, jos opiskelijalla kertyy runsaasti poissaoloja. Opettaja keskustelee huomioistaan opiskelijan kanssa ja ohjaa tarvittaessa erityisopettajan tai yksilökohtaisen opiskeluhuollon palveluihin. Lisäksi opettaja on tarvittaessa yhteydessä ryhmänohjaajaan ja huoltajiin. Opettaja on yhteydessä opiskelijaan ja opinto-ohjaajaan, jos hän katsoo, että opiskelijan opintosuunnitelmaan on syytä tehdä muutoksia.

Äidinkielen tai S2-kielen opettaja valmistelee vieraskielisyyslausunnot Ylioppilastutkintolautakuntaan.

Tukiopetus

Aineenopettaja antaa tukiopetusta opiskelijalle, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien vahvistamiseksi tai opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa kielitaidon vahvistamiseksi, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa. Aineenopettaja kirjaa antamansa tukiopetuksen opiskelijahallintojärjestelmään. Aineenopettaja kirjaa myös, jos opiskelija kieltäytyy tarjotusta tuesta tai ei tule sovittuun tukiopetukseen.

Ryhmänohjaajan rooli

Ryhmänohjaaja tapaa opiskelijoita ryhmänohjaustunneilla ja yksittäin. Tapaamisissa on tilaisuus vaihtaa kuulumisia sekä havainnoida opiskelijan hyvinvointia ja ryhmän toimintaa. Ryhmänohjaaja haastattelee oman ryhmänsä opiskelijat ensimmäisen vuoden aikana. Ryhmänohjaaja seuraa poissaoloja ja on yhteydessä huoltajiin, jos

opiskelijan poissaoloissa on ilmennyt huolenaihetta. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opintojen etenemistä ja opintomenestystä.

Erityisopettajan rooli

Erityisopettaja arvioi tuen tarvetta perusopetuksesta saatujen tietojen pohjalta, aineenopettajien ja opinto-ohjaajien havaintojen, sekä seulatesteistä saatujen tietojen perusteella. Erityisopettaja vastaa luki-testauksesta ja ylioppilastutkintolautakunnalle toimitettavista erityisjärjestelyhakemuksista. Hakemukset valmistellaan yhteistyössä opiskelijan, muiden opettajien sekä rehtorin kanssa. Erityisopettaja ohjaa opiskelutaitojen kehittämisessä, sopivien opiskelustrategioiden löytämisessä, aikatauluttamisessa sekä itsenäisen ja tavoitteellisen opiskelutavan löytämisessä. Erityisopettajan antama opetus toteutetaan joko yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena.

Hallintopäätöksen alainen erityisopetus

Jos opiskelijalla on asiantuntijalausunnolla todennettuja oppimisvaikeuksia, sairaus, vamma, erityisen vaikea elämäntilanne ja oppimisen tuki on todettu riittämättömäksi lukio-opinnoissa, voidaan hakea erityisopetuksen hallintopäätöstä lukiossa.

Ennen hallintopäätöksen tekemistä kuullaan opiskelijaa ja huoltajaa sekä täytetään yhteistyössä erityisopettajan kanssa hakulomake. Opiskelijan ja huoltajan kuuleminen kirjataan hakulomakkeeseen. Päätöksen valmistelee erityisopettaja ja sen tekee rehtori. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen.

Jos oppivelvolliselle on tehty perusopetuslain 17 §:ssä tarkoitettu päätös erityisestä tuesta ja päätös on voimassa perusopetuksen päättyessä, erityisopettaja selvittää ja arvioi opiskelijan erityisopetuksen tarpeen perusopetuksen aikana tehdyn erityisen tuen päätöksen perusteella.

Hallintopäätöksen jälkeen opiskelija voi edelleen saada aiemman kaltaisia tukitoimia. Niiden lisäksi hän saa säännöllistä ja suunnitelmallista tukea erityisopettajalta oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksiin. Erityisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa.

Opinto-ohjaajan rooli

Opinto-ohjaaja kartoittaa tarvittaessa opiskeluvaikeuksia ja niihin tarvittavaa tukea sekä ohjaa opiskelijaa. Hän antaa yksilöllistä ohjausta osana oppimisen tukea.

Opinto-ohjaaja seuraa opiskelijan opintojen etenemistä ja opintomenestystä. Opinto-ohjaaja suunnittelee tukitoimia yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Rehtorin rooli

Rehtorin vastuulla on yhteistyössä apulaisrehtorin kanssa mahdollistaa oppimisen tuen toteutuminen oppilaitoksessa. Rehtori tukee henkilökunnan keskinäistä yhteistyötä ja rakenteita, jotta oppilaitoksen oppimisen tuki olisi toimivaa. Rehtori vastaa siitä, että opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan oppimisen tuen mahdollisuuksista ja käytänteistä. Rehtori tekee yhteistyötä ylioppilastutkintolautakuntaan erityisjärjestelyhakemuksiin liittyen sekä huolehtii siitä, että erityisjärjestelypäätökset otetaan huomioon ylioppilaskokeiden toteutuksessa. Rehtori tekee hallintopäätöksen erityisopetuksesta.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Oppimisen tuen toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti opetushenkilöstön yhteistyönä. Seurannan ja arvioinnin käytäntöjä kehitetään tarpeen mukaan.

Aineenopettajat seuraavat tuen tarvetta ja toteutumista omassa opetuksessaan aina, kun opiskelija opiskelee kyseisen opettajan opetuksessa. Mikäli saman oppiaineen opetus jatkuu eri opettajalla, tuen tarpeeseen liittyvä tieto välitetään aineryhmän sisällä.

Ryhmänohjaajat seuraavat oman ryhmänsä opiskelijoiden opiskelua ja koulunkäyntiä henkilökohtaisissa tapaamisissa, ryhmänohjaajan tunneilla sekä opiskelijahallintojärjestelmän merkintöjen perusteella.

Opinto-ohjaajat tapaavat opiskelijoita säännöllisesti joko luokkamuotoisesti tai henkilökohtaisesti ja seuraavat tuen tarvetta osana ohjaustyötään.

Erityisopettaja seuraa ja arvioi tuen toteutumista yhteistyössä muiden opettajien ja ammattiryhmien kanssa. Erityisopettaja kirjaa tuen tarpeen muutokset pedagogisen tuen suunnitelmaan.

